

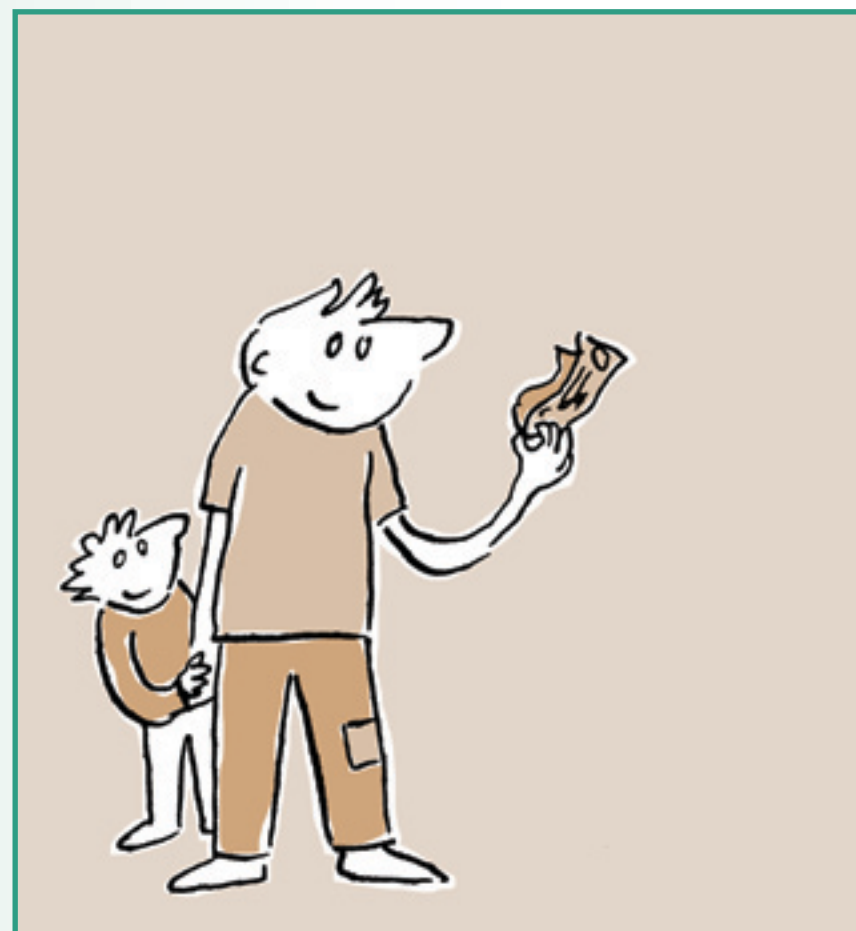
A szegények bankára

(MUHAMMAD JUNUSZ A 2006. ÉVI NOBEL-BÉKEDÍJ
KITÜNTETETTJE)

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 11. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
Előzetes feladat					
A	A diákok tíz kisebb csoportot alkotnak. Minden csoport húz egyet a D1 melléklet feladatkártyái közül. Önálló kutatómunkával kiderítenek néhány alapvető információt a Nobel-békedíj eddigi kitüntetettjeiről. Az információkat leírják a D2 jegyzetlapra, és magukkal hozzák a következő órára.	Az előzetesen gyűjtött információk elrendezése Eligazodás az időben	Kiscsoportos önálló kutatómunka	D1 (Feladatkártyák) D2 (Jegyzetlapok)	P1 (Háttérinformációk)
I/a A Nobel-békedíj kitüntetettjei					
A	A tanár jól látható helyen kiteszi a terem falára a P2 melléklet alapján elkészített plakátot, amelynek tetején a Nobel-békedíj odaítélésének eredeti feltételei olvashatók. Az előzetes feladatra szerveződött csoportok képviselői időrendi sorrendben haladva ismertetik kutatásuk eredményét, és felragasztják jegyzetlapjaikat a plakát üresen hagyott részére. 10 perc	A témára való ráhangolódás és az előzetesen gyűjtött információk rendszerezése Információkezelés Eligazodás az időben	Frontális munka – csoportbemutató és a plakát közös elkészítése	A kitöltött D2 jegyzetlapok Ragasztó	P2 (A plakát szövege) Csomagolópapír Filtollak Ragasztógyurma P3 (Megoldási vázlat)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b A díj odaítélésének szempontjai					
A	<p>A korábban alakult 10 csoport továbbra is együtt dolgozik. A feladatuk annak meghatározása, hogy miként változtak a díj odaítélésének szempontjai az eredeti feltételekhez képest, és mi lehet a változások oka. A tanár szakaszonként, az egyes tételek között szünetet tartva, felolvassa a plakátra került információkat.</p> <p>A csoportok közben jegyzetelnek, majd kialakítják álláspontjukat. A szóvivők ismertetik a megszületett gondolatokat, amiket a diákok közösen megvitatnak.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Információk tartalmi elemzése</p> <p>Összefüggések felismerése</p> <p>Véleményalkotás</p>	<p>Csoportmunka – oknyomozó elemzés</p> <p>Csoportos szóforgó</p> <p>Frontális munka – beszélgetés tanári irányítással</p>	Az elkészült plakát	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a A Nobel-békedíj 2006. évi kitüntetettjei					
A	<p>A tanár elmondja, hogy 2006-ban egy Bangladesből származó közgazdászprofesszor kapta meg a díjat. Muhammad Junusz olyan módját találta meg a szegények megsegítésének, amire korábban nem volt példa.</p> <p>Felírja a táblára: MUHAMMAD JUNUSZ és GRAMEEN BANK. Megkérdezi, hogy hallotta-e már valaki ezt a két nevet. A jelentkező tanulók röviden megosztják a többiekkel, amit a témáról tudnak. A tanár elmondja, hogy Junusz, mint kiváló közgazdászprofesszor akár közgazdász Nobel-díjat is kaphatott volna, mégis Nobel-békedíjban részesült. Vajon mi indokolja a döntést? Erre a kérdésre keresnek majd választ.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>A feldolgozásra kerülő téma bemutatása, az érdeklődés felkeltése</p> <p>Figyelem Közéleti tájékozottság Nyitottság</p>	<p>Frontális munka – tanári magyarázat és irányított beszélgetés</p>		<p>Tábla és kréta</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Meglepő szókapcsolatok					
A	<p>A diákok véletlenszerű megoszlással négy csoportot alkotnak. A tanár jelzi, hogy Junusz tevékenysége több szokatlan elemet tartalmaz. Ennek bizonyítására elhelyez a terem sarkaiba négy csomagolópapírt, amelyeken a következő kifejezések egyike szerepel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SZEGÉNYEK BANKÁRA 2. BIZALMI TŐKE 3. MIKROHITELLEL A BÉKÉÉRT 4. KOLDUSOK MOBILTELEFONNAL <p>Minden csoport elhelyezkedik valamelyik poszter mellett. A tanulók sorban elmondják, hogy milyen gondolataik támadtak az adott kifejezéssel kapcsolatban. A csoport jegyzője pedig leírja azokat a lapjukra. A szóvivők végül ismertetik az osztállyal a felvetődött gondolatokat.</p> <p>A tanár jelzi, hogy a következő alkalommal alapsabban foglalkoznak majd ezekkel a kérdésekkel. Ha a munka a B változat szerint folytatódik, a tanár felkér két tanulót arra, hogy készüljenek fel a következő órára Muhammad Junusznak, illetve a bankjának a bemutatására. <i>(Az első 45 perc vége.)</i></p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Fókuszálás a történetben rejlő látszólagos ellenmondásra</p> <p>Összefüggések felismerése</p> <p>Együttműködés</p> <p>Kommunikáció</p>	<p>Csoportmunka – beszélgetőkör</p> <p>Csoportos szóforgó</p>	<p>Vastag filctollak</p>	<p>4 db nagyméretű csomagolópapír a felsorolt plakátcímekkel</p> <p>Ragasztógyurma</p> <p>P4 (Szempontok az önálló tanulói bemutatóhoz)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/d Junusz és a Grameen Bank					
A	<p>A falon láthatók az előző órán elkészült plakátok. A tanár felolvas egy Junuszról szóló sajtóhírt (P5). Tájékoztatóját kivetített képekkel és Banglades statisztikai adataival illusztrálja (P6). Adatokra támaszkodva felhívja a figyelmet arra, hogy a bankot éppen Bangladesben, a világ egyik legszegényebb országában hozták létre (P7).</p> <p>A tanulók megkeresik a földrajzi atlaszban az országot, s egyikük megmutatja a helyét a falitérképen.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Ismeretközlés, az atmoszféra megteremtése a második órára</p> <p>Figyelem Kíváncsiság Empátia</p>	<p>Frontális munka – tanári magyarázat és szemléltetés</p>	<p>Földrajzi atlasz</p>	<p>Plakátok a falon</p> <p>P5 (Sajtóhír) P6 (Kivetíthető képek) P7 (Adatok)</p> <p>Falitérkép Projektör</p>
B	<p>Az előző órán kiválasztott diákok megtartják a bemutatóikat. A tanulók megkeresik a földrajzi atlaszban az országot. Egyikük megmutatja a falitérképen.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Ismeretközlés, a második óra bevezetése</p> <p>Előadókészség Figyelem</p>	<p>Frontális munka – a kiválasztott tanulók bemutatója</p>	<p>A tanulók által készített bemutató anyaga</p> <p>Földrajzi atlasz</p>	<p>Fali térkép Számítógép és kivetítő vagy írásvetítő, vagy ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/f Mikrohitellel a szegénység ellen					
A	<p>Minden tanuló kap egy szövegrészletet tartalmazó cédulát. Miután elolvasta a saját szövegét, megkeresi azokat, akiknek ugyanolyan betűjelzéssel ellátott cédulája van. Az osztályban így négy csoport jön létre. Minden csoport kap egy feladatleírást (D3) és egy csomagolópapírt, amely a címen kívül néhány vázlatpontot is tartalmaz. Ez lesz a közösen készítendő plakát alapja.</p> <p>Minden tanuló választ egyet a filctollak közül, és ráírja a nevét a papír aljára. A csoport az elolvasott szövegek alapján, a papíron található szövegtöredékek felhasználásával elkészíti a plakátot. A csoport vezetője ügyel arra, hogy valamennyi társa lehetőséget kapjon a részvételre.</p> <p>(Egyszerre két tanuló is tud dolgozni.)</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A témával kapcsolatos információk és vélemények rendszerezése</p> <p>Szövegértés Együttműködés Problémamegoldás Felelősségvállalás</p>	<p>Egyéni munka – szövegolvasás</p> <p>Csoportmunka – szóforgó</p> <p>Csoportmunka – plakátkészítés</p>	<p>D3 (Feladatleírás)</p> <p>D4-7 (Szövegek kis cédulákon)</p> <p>Vastag színes filctollak annyi színben, ahány tagja van a csoportnak</p> <p>A tanár által előkészített plakátvázlatok</p>	P8 (A plakátok vázlata)
II/g A mikrohitellel kapcsolatos információk cseréje és rendszerezése					
A	<p>A csoportok tagjai – megosztva egymás között a feladatot – megtekintik a többi csoport munkáját. Összegyűjtik a többiek plakátján szereplő legfontosabb információkat, majd visszatérnek saját csoportjukhoz, és elmondják társaiknak, amiket megtudtak.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Tapasztalatcsere, információk megosztása</p> <p>Lényeglátás Együttműködés Kommunikáció</p>	<p>Egyéni információszerezés</p> <p>Csoportmunka – az információk megosztása a csoport tagjaival</p>	<p>Az elkészült plakátok</p> <p>Papír, írószer</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Junusz történetének üzenete					
A	<p>A kész plakátok felkerülnek a falra. A tanulók körbesétálnak a teremben, nézegetik a lapokat, és felidézik az elhangzottakat.</p> <p>Közben a tanár felírja a táblára a következő hiányos mondatot: JUNUSZ TÖRTÉNETÉNEK A LEGFONTOSABB ÜZENETE, HOGY...</p> <p>A tanulók befejezik sétájukat, körbe állnak, és szóban kiegészítik a hiányos mondatot. Aki elmondta a gondolatát, leül.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Összegzés és a reflexiók megfogalmazása</p> <p>Önkifejezés Véleményalkotás</p>	<p>Egyéni munka – kóborlás a teremben</p> <p>Frontális munka – szóforgó</p>	Ragasztógyurma	
III/b A tanulságok aktualizálása (házi feladat)					
A	<p>A tanár a következő két téma egyikéből írat fogalmazást a következő órára: Akik valóban segítettek a szegényeken (példák a történelemből vagy a jelenkorból).</p> <p>Javaslat egy Grameen bankfiók magyarországi megfelelőjének megvalósítására (lehetőségek és akadályok).</p> <p>A feladat nem esszé írása, hanem tényszerű leírások, konkrét javaslatok készítése, és önálló vélemények kifejtése egy-két oldal terjedelemben.</p>	<p>A tapasztalatok továbbgondolása</p> <p>Önkifejezés Felelősségérzet</p>	<p>Egyéni munka – fogalmazás</p>		

Tanári segédletek

P1 Háttér-információk az előzetes feladatokhoz¹

A NOBEL-BÉKEDÍJRŐL

A Nobel-díjat a svéd kémikus és feltaláló ALFRED NOBEL alapította. Nobel 1895. november 27-én kelt végrendeletében rendelkezett úgy, hogy vagyonának kamataiból évről évre részesedjenek a fizika, kémia, fiziológia, orvostudomány és az irodalom legjobbjai, illetve az a személy, aki a békéért tett erőfeszítéseivel a díjat kiérdemli. A díjjal jelenleg egymillió dollár jár, ami körülbelül 200 millió forint, illetve 830 ezer euró. 1968-ban a tudományos munkásság nobeli elismerése kiegészült a Közgazdasági Alfred Nobel-émlék-díjjal.

Alfred Nobel szándéka szerint a **Nobel-békedíjat** az kapja meg, aki *„a legtöbbet vagy a legkimagaslóbban tette a nemzetek barátságáért, a fegyveres erők csökkentéséért vagy megszüntetéséért, vagy békekongresszusok tartásáért és előkészítéséért.”*

Míg a fizikai, kémiai, fiziológiai-orvostudományi és irodalmi Nobel-díjat Stockholmban, addig a Béke-díjat Norvégia fővárosában, Oslóban adják át. Ennek magyarázata, hogy az alapító halálakor Svédország és Norvégia még egy államot alkotott, és Nobel végrendeletében meghagyta, hogy a díjat norvég bizottság ítélje oda. A hagyomány pedig Norvégia 1905-ös függetlenné válása után is fennmaradt.

¹ Az információk forrása általában a Wikipédia szabad lexikon az interneten. Az egyéb forrást az adott szövegnél külön jelöltük.

AZ ELSŐ DÍJAZOTTAK

Jean Henri Dunant

(Genf, 1828. május 8.–Heiden, 1910. október 30.): svájci közéleti személyiség, üzletember, a Nemzetközi Vöröskereszt alapítója.

Az 1859. évi solferinoi ütközet után felismerte, hogy az osztrák és francia áldozatok jelentős része azon sebesült katonák közül kerül ki, akik nem jutottak időben megfelelő elsősegélyhez, illetve orvosi ellátáshoz. Elképzelése szerint olyan nemzetközi szervezetre van szükség, amely minden hadviselő fél szempontjából semleges, s ezért elvárható, hogy humanitárius és ingyenes ápolási szolgáltatásait egyik hadviselő fél sem akadályozza vagy korlátozza. Ezt az elképzelést váltotta valóra az általa 1863-ban, Genfben alapított *Vöröskereszt Nemzetközi Bizottság*.

Dunant fogalmazta meg az első genfi egyezmény szövegét, amelyet a háborús sebesültek és betegek védelmével, a hadifoglyokkal való bánásmóddal, és a polgári lakosok megvédésével foglalkozó nemzetközi tanácskozás fogadott el. 1888-ban Randal Cremerrel együtt megalapította az Interparlamentáris Uniót, amelynek feladata a háborús viszályok békés elsimítása volt. Tevékenységéért 1901-ben megkapta az első ízben odaítélt Nobel-békedíjat, Frederic Passyval együtt.

Frédéric Passy

(Párizs, 1822. május 20. – 1912. június 12.) francia közgazdász. Jogot végzett, majd az Államtanácsnál lett könyvvizsgáló. Ezután visszatért az egyetemre közgazdaságtant tanulni, és 1857-ben hivatásos közgazdász lett.

Passy határozottan állást foglalt politikai kérdésekben, támogatta az oktatási reformot, és próbálta megakadályozni a háborút Franciaország és Poroszország között. Közreműködött a *Ligue interna-*

tionale et permanente de la paix (Nemzetközi és állandó békeliga) alapításában, amely a jövőbeli konfliktusok megelőzésére szolgált. Amikor a szervezet a francia–porosz háború következtében megszűnt, Passy közreműködött a *Société française des amis de la paix* (A béke francia barátainak társasága) néven való újjászervezésben. Ebből alakult ki később az 1889-ben alapított *Société française pour l'arbitrage entre nations* (Francia társaság a nemzetek közötti egyeztetésre).

1881-ben parlamenti képviselővé választották. Képviselőként külpolitikai és munkaügyi reformokat mozdított elő, többek között az ipari balesetekre vonatkozó szabályozást, amely kedvezett a munkásoknak. Támogatta a nemzetközi viták egyeztetési rendszerét. 1888-ban az ő erőfeszítései révén került sor a brit és francia képviselők találkozására, ahol megbeszélték a szervezett egyeztetés alapelveit. A következő évben megalakult az Interparlamentáris Unió, amelynek Passy lett az egyik elnöke. Egyike volt a korai feminisztáknak, és ellenezte a halálbüntetést.

Az UNICEF

Az *Egyesült Nemzetek Gyermekalapjának* szokásos rövidítése. A *United Nations International Children's Emergency Fund*-ot (az *Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermek Szükségalapja*) az ENSZ Közgyűlése 1946. december 11-i ülésén hozták létre. 1953-ban rövidítették a nevét **United Nations Children's Fund**-ra (az *Egyesült Nemzetek Gyermekalapja*), de máig is az eredeti betűszaváról ismerik.

Az UNICEF célkitűzése a gyermekek és az ifjúság helyzetének javítása az egészségügy, a táplálkozás, a szociális gondoskodás, az oktatás és a szakképzés területén. Elősegíti a helyi közösségek fejlesztését, erősítését, hangsúlyt fektet a lányok oktatására. Programjai a legszegényebb országok legrászorultabb gyermekeit segítik.

Csak az érintett kormányok beleegyezésével nyújt segítséget. Más ENSZ-szervezetekkel karöltve részt vesz a fejlődő országok nemzeti fejlesztési programjaiban. A Gyermekalap kormányok és magánszemélyek adományait gyűjti. 1965-ben részesült Nobel-békedíjban.

Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélhold Mozgalom

A szervezet három alkalommal kapta meg a díjat: 1917-ben, 1945-ben és 1963-ban.

Célja az élet, az egészség védelme, az emberi személyiség tiszteletben tartása. Elősegíti a népek közötti kölcsönös megértést, barátságot, együttműködést és a tartós békét.

A Vöröskereszt és Vörösfélhold Mozgalom abból az óhajból született, hogy a harcmesők sebesültjei megkülönböztetés nélkül segítségben részesüljenek. Nemzeti és nemzetközi méretekben erőfeszítéseket tesz, hogy megelőzze és enyhítse az emberi szenvedést, bárhol következzenek is be. A szenvedés enyhítésében csak a rászorultság mértéke szerint tesz különbséget, és elsőbbséget biztosít a legsürgősebb veszélyhelyzeteknek.

Annak érdekében, hogy továbbra is élvezze minden fél bizalmát, az ellenségeskedések során a Mozgalom nem állhat egyik oldal mellé sem, és nem folytathat politikai, faji vallási, illetve ideológiai természetű vitákat. A Mozgalom független. A nemzeti társaságok segítik kormányaikat a humanitárius munkában, és alá vannak vetve saját országaik törvényeinek, de mindig megőrzik önállóságukat.

A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélhold önkéntes segítő mozgalom, amelynek nem lehet indítéka az anyagi haszonszerzés.

Egy országban csak egy Vöröskereszt vagy Vörösfélföld Társaság létezhet, melynek mindenki előtt nyitva kell állnia. Emberbaráti tevékenységét az ország egész területére ki kell terjesztenie. A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélföld Mozgalom világméretű intézmény, amelyben minden nemzeti társaságnak egyenlő jogai vannak, egyenlő a felelősségük és a kötelességük egymás segítésében.

Albert Schweitzer

(1875, Kaysersberg – 1965, Lambarene)

Német evangélikus teológus, filozófus, zenetudós és orgonaművész, orvos, világhírű polihisztor és emberbarát.

Harmincéves korában, a párizsi evangélikus misszió önkéntes orvosokat kereső felhívására orvosi tanulmányokba kezdett, és elutazott az afrikai Gabonba, ahol Lambarénében kórházat alapított.

Német állampolgár volt, ezért 1917-ben letartóztatták, és 1918-ban internálták. 1924-ig Európában maradt, majd visszatért Afrikába, ahol újjáépítette és berendezte kórházát, alkalmassá téve több ezer afrikai beteg fogadására. Kórházában leprás betegeket is kezelt. Gyakran visszatért Európába, hogy előadásokat tartson, és orgonahangversenyeket adjon. Európai körútjaival biztosította kórháza pénzügyi hátterét.

1939–1948 között a háború miatt nem volt módja visszautazni Európába. 1948-ban tért vissza ismét Európába, s folytatta előadói- és koncert körútjait 1965-ben bekövetkezett haláláig.

1952-től haláláig tiltakozott a nukleáris kísérletek és fegyverkezés ellen. Albert Einsteinnel és Bertrand Russell-lel együtt.

1953-ban Nobel-békedíjat kapott.

Kalkuttai Teréz anya

Eredeti nevén Agnes Gonxha Bojaxhiu (Szkopje, 1910. augusztus 27. – Kalkutta, 1997. szeptember 5.)

Albán származású, római katolikus apáca. A Szeretet Misszionáriusai szerzetesrend alapítója, aki Kalkutta szegényei között végzett áldozatos munkájával az egész emberiség elismerését kiváltotta.

Az 1970-es évek elejére Teréz anya és rendje már nagy nemzetközi ismertségnek örvendett. Az elismerések sorát az 1971-ben a VI. Pál által adományozott XIII. János pápa békedíj nyitotta meg. Még ebben az évben Kennedy-díjat, 1972-ben Nehru-díjat, 1975-ben Albert Schweitzer-díjat, 1985-ben Szabadság Érdemérmét, 1995-ben Kongresszusi aranyérmét vehetett át Teréz anya. 1996-ban megkapta az Egyesült Államok tiszteletbeli állampolgárságát.

1979-ben neki ítelték a Nobel-békedíjat. Amikor átvette a díjat, megkérdezték tőle: „Hogyan segíthetjük elő a világbékét?” Nagyon egyszerűen válaszolt: „Menjünk haza, és szeressük a családjunkat.” Az ünnepi banketten való részvételt lemondta, és a kapott 6000 dollárt Kalkutta szegényeinek juttatta el.

Halála évében a rend már 123 országban 610 missziót működtetett, ahol több mint 4000 apáca és 100 000 önkéntes ápoló dolgozott.

Halálakor az indiai kormány háromnapos nemzeti gyászt rendelt el, és állami temetést rendezett Teréz anyának. A világ az emberiség nagy veszteségeként értékelte halálát.

Martin Luther King Jr.

(Atlanta, 1929. január 15. – Memphis, 1968. április 4.)

Teológiai doktorátust szerzett. Baptista lelkészként dolgozott 1953-tól az alabamai Montgomeryben, majd 1960-tól Atlantában.

1955-ben lépett fel először polgárjogi aktivistaként, amikor az autóbuszokon a feketéket sújtó ülőhely-elkülönítés ellen emelte fel szavát, s Montgomeryben buszbojkottot szervezett. Akcióját siker koronázta. Egy évvel később a város tömegközlekedési eszközein megszüntették a faji megkülönböztetést.

1957-ben megalapította és elnökként vezette a Southern Christian Leadership Conference-t, a száz egyházi és polgári szervezetet tömörítő erőszakmentes ellenállási mozgalmat.

Az erőszak nélküli ellenállás szellemében mondta el 1963. augusztus 28-án Washingtonban az *I have a dream* (Van egy álmom) című híres beszédét, ahol hívó szavára 200 ezer fős békemenet vonult fel, és tüntetett a faji megkülönböztetés ellen.

Nagyszerű szónok, s a feketék jogainak leghatásosabb szószólója volt. De felemelte szavát az Egyesült Államok vietnami szerepvállalása ellen is.

1964-ben Nobel-békedíjat kapott.
Négy évvel később merénylet áldozata lett Memphisben.

Amnesty International (AI)

Karitatív nemzetközi szervezet, amely az emberi jogok elismertetéséért küzd. Az Amnesty International független minden kormány-

tól, politikai ideológiától, gazdasági érdektől vagy vallástól. Nem támogat, és nem ellenez semmilyen kormányzati vagy politikai rendszert, és nem feltétlenül ért egyet azoknak az áldozatoknak a nézeteivel sem, akiknek a jogait védelmezni kívánja.

Függetlensége biztosítása érdekében nem kér, és nem fogad el pénzt kormányoktól és politikai pártoktól az emberi jogok sérelme ellen folytatott kampányaira és kutatásaira. Működésének pénzügyi alapját tagjainak hozzájárulása és adománygyűjtő tevékenysége képezi.

Az AI Magyarország a nemzetközi mozgalom része, és munkája szorosan kapcsolódik az AI Nemzetközi Titkársága által meghatározott kampányokhoz. Ugyanakkor a magyar szervezet feladatának tekinti azt is, hogy magyarországi általános emberi jogi problémákkal kapcsolatban is szót emeljen, és fellépjen.

A szervezet 1977-ben kapott Nobel-békedíjat.

Orvosok Határok Nélkül

(Médecines sans Frontières, MSF)

A szervezetet francia orvosok alapították 1971-ben. Földünk egyik legnagyobb orvosi segítségnyújtó szervezete. Tizennyolc országban vannak irodái.

Tagjainak az a feladatuk, hogy segítsék a háborús konfliktusok, a járványok, a természeti és az emberek által okozott katasztrófák áldozatait, valamint mindazokat, akik a nagy földrajzi távolság vagy etnikai helyzetük miatt nélkülözik a megfelelő egészségügyi ellátást.

A szervezet önkéntes munkatársai tevékenységüket a semlegesség elve szerint, részrehajlás nélkül, az egyetemes orvosi etikának és az emberi segítségnyújtás jogának alapján végzik. Kötelezettséget vállalnak arra, hogy betartják a szakmai erkölcs szabályait, és hogy munkájukat nem befolyásolják politikai, gazdasági vagy vallási erők.

Az önkéntesek tudatában vannak annak a kockázatnak és veszélynek, amellyel munkájuk vállalása jár. Tevékenységükért nincs joguk más juttatást kérni, mint amelyet a szervezet lehetővé tesz.

A szervezet 1999-ben kapta meg a Nobel-békedíjat.

Sirin Ebadi

Sirin Ebadi volt Irán első női bírója, mielőtt az 1979-es iszlám forradalom nyomán lemondásra kényszerítették. Azóta ügyvédként dolgozik, és gyakran vállal kimondottan kényes ügyeket. Így például az iráni értelmiségiek és ellenzékiek között elkövetett gyilkosságok és egyéb atrocitások eseteit.

2003-ban kapta meg a Nobel-békedíjat a nők és a gyermekek jogaiért folytatott erőszakmentes harcáért. A döntésben fontos szerepet játszott, hogy az asszony hithű muzulmán, de nem lát ellentétet az iszlám és az alapvető emberi jogok között.

Ebadi száznál több jelölt közül nyerte el a Nobel-békedíjat, megelőzve az esélyesebbnek tartott II. János Pál pápát és Václav Havel volt cseh elnököt. Ő a tizenegyedik nő, aki elnyerte a békedíjat, és csupán a harmadik iszlám vallású Anvar Szadat egyiptomi elnök (1978) és Jasszer Arafat palesztin elnök (1994) után.

Az Európai Bizottság üdvözölte az oslói bejelentést, és hangsúlyozta, hogy ezzel nagyon kedvező jelzést kapott az emberi jogokkal való törődés az iszlám világban. Kofi Annan ENSZ-főtitkár reményét fejezte ki, hogy az elismerés az önkifejezésre és a jogaikért való harcra bátorítja a nőket szerte a világban.

Wangaari Matha

Az első afrikai nő, aki elnyerte a kitüntetést annak több mint százéves történetében.

1940. április 1-jén született a kenyai Nyeri helységben. Ő volt az első nő Kelet- és Közép-Afrikában, aki doktorátust kapott. Tudományos fokozatát biológiai tudományokból szerezte az Egyesült Államokban. 1977-ben indította el Afrika legnagyobb faültetési programját, a „Zöld Öv Mozgalmat”.

Mathai fiatal korától kezdve az emberi jogok bátor védelmezője, aki szembeállt a hazájában uralkodó diktatórikus rendszerrel. A 70-es és 80-as években rendszeresen zaklatták, sőt börtönbüntetésre ítélték.

2002-ben Mathait beválasztották a kenyai parlamentbe, 2003-ban pedig az ország környezetvédelmi államtitkára lett.

A hazájában Miti Mama (A fák anyja) névvel illetik.² Az elnevezést annak köszönheti, hogy három évtized alatt mintegy 30 millió fát ültetett társaival Afrika országaiban.

A Nobel-békedíjat 2004-ben ítélték oda neki.

² Szuhaeli nyelven a fa: mti, fák: miti.

A bizottság elnöke szerint a környezetvédő Mathai díjazásával a béke értelmezése új dimenziót kapott. Az erdőirtás és talajpusztulás megakadályozása nemcsak a fenntartható fejlődést szolgálja, hanem hozzájárul a békéhez is.

P2 A plakát szövege

Alfred Nobel szándéka az volt, hogy a Nobel-békedíjat az kapja meg, aki a legtöbbet tette, vagy a leghatékonyabban dolgozott a nemzetek barátságáért, a fegyveres erők csökkentéséért vagy megszüntetéséért, illetve békekongresszusok előkészítéséért és tartásáért.

A szöveg alá kerülnek az előzetes feladatban elkészült, papírcsíkokra írt információk: évszámok szerint, kronologikus sorrendben.

P3 Az előzetes feladat megoldási vázlatja

Évszám	A díjazott bemutatása	A díjazás indoklása
1901	Jean Henry Dunant, svájci politikus Frederic Passy, francia közgazdász	A Nemzetközi Vöröskereszt megalapításáért Az első francia béketársaság megalapítása
1917	Nemzetközi Vöröskereszt, nemzetközi segélyszervezet	Az első világháborúban kifejtett tevékenységéért

1944/45	Nemzetközi Vöröskereszt	A második világháborúban végzett tevékenységéért
1952	Albert Schweitzer, német evangélikus teológus, filozófus, zenetudós, orvos, polihisztor és emberbarát	A Lambarene Hospital alapításáért Gabonban
1963	Nemzetközi Vöröskereszt	Humanitárius tevékenységéért
1964	Martin Luther King (USA) baptista lelkész, polgárjogi aktivista	A színesbőrűek emberi jogainak képviseléseért
1965	UNICEF, Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermek Szükségalapja	A gyermeki jogok érvényesítéséért és a gyermekszegénység felszámolásáért folytatott tevékenységéért
1977	Amnesty International, az emberi jogok elismeréséért küzdő karitatív nemzetközi szervezet	A kínzások elleni kampányáért
1979	Kalkuttai Teréz anya, albán származású, római katolikus apáca. A Szeretet Misszionáriusai nevű szerzetesrend alapítója	A szegénység elleni küzdelméért
1999	Orvosok Határok Nélkül, nemzetközi orvosi segélyszervezet	Több kontinensen végzett úttörő, humanitárius tevékenységéért

2003	Sirin Ebadi, iráni ügyvédnő	Az emberi jogok és demokrácia érdekében végzett erőfeszítése- iért. Különös tekintettel a gyer- mekek és nők jogai érdekében végzett küzdelméért
2004	Wangaari Mathai (Miti Mama: A fák anyja) Kenya környezetvédel- mi államtitkára	A fenntartható fejlődés, a de- mokrácia és béke érdekében végzett munkájáért

P4 Szempontok a szegények bankjáról készítendő bemutatóhoz

Készítetek bemutatót Muhammad Junuszról és a Grameen (Vidéki) Bankról. Az internetről gyűjthettek információkat. A GOOGLE keresőt használva mindkét kulcsszó segít anyagot találni. A bemutatót elkészíthetitek Power Point formátumban, írásvetítő fólián vagy poszteren.

Mivel a bemutatóra az órán mindössze 5 perc áll rendelkezésre, próbáljátok meg kiemelni a legfontosabb tényeket, keressetek kifejező képeket és adatokat.

Javasolt vázlat:

- Banglades, Junusz szülőhazája
- A Nobel-békedíj odaítélésének indoklása (2006)
- A Grameen bank
- Mit tesz még Junusz a szegényekért?

P5 A szegények bankára (sajtóhír)

Muhammad Junusz, bangladesi közgazdász és az általa alapított és vezetett, mikrohitelzéséről híres, a szegénység elleni harc jegyében kisembereknek is kölcsönző **Grameen Bank** kapta az idén a Nobel-békedíjat – jelentette be pénteken Oslóban Ole Danbolt Mjös, a Nobel-békedíj Bizottság elnöke.

A most 66 éves gazdasági szakember és bankja a legszegényebb és legelesettebb vidéki embereknek nyújt hitelt Bangladesben. A dél-ázsiai ország a világ egyik legszegényebb és „legsúfoltabb” állama, ahol 147 millióan laknak 144 ezer négyzetkilométeren, ami Magyarországnál csak másfélszer nagyobb.

„Tartós béke nem érhető el, ha a lakosság jelentős része nem kap lehetőséget arra, hogy kikeveredjen a szegénységből. A mikrohitel az egyik az ilyen lehetőségek közül.” – hangzott el a bizottsági elnök döntésének indoklásában. „Junusz olyan kiemelkedő egyéniség, aki képes volt a gyakorlatba átültetni egy nemes elképzelést, és ezzel embermilliók javát szolgálni... Minden embernek megvan a joga és a képessége ahhoz, hogy elfogadható életet éljen. Junusz és bankja megmutatta, hogy még a legszegényebbek is tehetnek valamit előrejutásukért.”

A *szegények bankára* úgy fogalmazott a norvég NRK rádióknak adott nyilatkozatában, hogy „A bizottság támogatta döntésével annak az álomnak a megvalósulását, amely szerint meg lehet szabadítani a világot a szegénységtől”.

Az 1976-ban alapított Grameen Bank bevett gyakorlata szerint a nincstelen hitelkérelmek ötös csoportokban vehetnek fel hitelt, és kölcsönösen segíteniük kell egymást a törlesztésben. A pénzügyi intézet nem követel meg az igénylőktől semmilyen más fedezetet vagy biztosítékot. Később számos más pénzügyi intézet is átvette a világ minden táján a Junusz által meghonosított mikrohitel-konstrukciót.

(*Népszabadság*, 2006. október. 13.)

P6 Kivetíthető képek (7 darab külön mappában)

- 1 – 4. Képek Junuszról
 5. Junusz a lányával
 6. A Grameen Bank Dakkában
 7. Koldusasszony mobiltelefonnal
- A képek forrása: internetes híroldalak

P7 Adatok Bangladesről, Magyarországról és az USA-ról

2004	Banglades	Magyarország	USA
Termékenységi ráta (az egy nőre jutó születés- szám)	2,99	1,28	2,04
Egy főre jutó GNI (USD)	440	8370	41 440
A születéskor várható élet- tartam (év)	63	73	77
Csecsemőhalandóság (per 1000 élveszületés)	56,4	7,2	6,7
Gyermekhalandóság 5 év alatt (per 1000)	77	8	7,6

(Forrás: Közgazdász blog, 2006. október. 15.)

P8 Az elkészítendő plakátokra kerülő szövegek**Megjegyzés:**

A címet kiemelve, vázlatpontokat pedig nagy sorközökkel kell ráírni a papírra, hogy a tanulóknak legyen elég helyük a kiegészítésükre.

A) Hitel a szegényeknek

A szegényeknek nyújtott hitel fegyver

Hitelhez jutni emberi jog

Az ötlet forrása:

A szegények is lehetnek jó adósok, hiszen

Harc a gazdasági apartheid ellen, azaz

Adatok a Grameen bankról:

Muhammad Junusz tevékenységéről azt gondolom, hogy

B) A szegények bankárja

Koldusok

Mobiltelefon

Telefonhálózat

Muszlim nők

Egészséges ételkészítés

Gyógyítás

A mikrohitel terjedésének adatai

Muhammad Junuszról azt gondolom, hogy

C) Grameen Bank

A mikrohitel működési módja:

Formális kezesség helyett...

A bank alapításának éve Bangladesben:

A bankfiókok száma ma:

A hitelgénylők száma az elmúlt 30 évben:

A nők mint hitelezők

A bank által hitelbe adott tőkemennyiség az elmúlt 30 év során:

A bank adósainak száma 2006 májusáig:

A hitelezők ... százaléka a létminimum fölé tudott emelkedni

A világon ...család kapott mikrohitelt. Ezek...százaléka szegénységben él.

A törlesztési ráta:

A Grameen Bankról azt gondolom, hogy.....

D) Harc a szegénység ellen

A Szegénység Világnapjának dátuma:

A világ szegényeinek száma jelenleg ...

Ebből éhező és alultáplált:

Az Európai Unió elismeri, hogy...

Kofi Annan az ENSZ főtitkára szerint ...

Vita folyik arról, hogy a szegények felemeléséhez

.....vagy.....

A mikroállalkozásoknak nyújtott kölcsönökkel

A kereskedelmi bankoknak és befektetési alapoknak is megéri be-

szállni a mikrofinanszírozásba, mert.....

Junusz mikrohitelzéséről az gondolom, hogy